

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

від 3 червня 2020 р.

№ 33/11

Щодо Національної доповіді про стан
навколишнього природного середовища
в Україні у 2017 році та
Національної доповіді про стан
навколишнього природного середовища
в Україні у 2018 році

Комітетом з питань екологічної політики та природокористування, відповідно до доручення Голови Верховної Ради України, розглянуто надані Міністерством енергетики та захисту довкілля України проекти Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році та Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році, які в електронному вигляді були надані народним депутатам України – членам Комітету.

Комітет зазначає, що, відповідно до рішень Декларації Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку 1992, щорічна Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні є документом національного значення, який призначений представляти державу на міжнародному рівні.

Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році та Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році подані на розгляд Верховній Раді України Міністерством енергетики та захисту довкілля України відповідно до пункту «а» частини другої статті 25¹ Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 61 від 7 лютого 1992 року «Про забезпечення підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні» підготовка щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні здійснюється профільним міністерством за участі заінтересованих

центральної влади, Академії аграрних наук України, Національної академії наук України та за участі громадськості.

Аналіз обох Національних доповідей дозволяє дійти висновку, що для їх формування використана галузева інформація з різних джерел, що відповідає вимогам вищезазначеної постанови Кабінету Міністрів України. Інформаційне наповнення обох документів відповідає структурі, яка була затверджена Мінприроди для Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році та Мінекоенерго для Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році.

Разом з тим, слід зазначити, що значною мірою відрізняється стиль викладу документів.

Так, Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році викладена технічною мовою у стилі звітної або статистичної галузевої інформації, яка має дуже опосередковане відношення до висвітлення пріоритетності збереження довкілля для досягнення збалансованого (сталого) розвитку та підвищення рівня екологізації суспільної свідомості через поширення викладеної в ній інформації.

Окремі частини Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році потребують переформулювання, оскільки не відповідають логічному викладенню розділу та висновків.

Зокрема, в частині «Водні ресурси», у абзаці другому (стор. 421) текст: «Особливо гостро у 2017 році стоять питання щодо забезпечення якості питної води у місцях водозаборів, на водопровідних спорудах і мережах централізованого господарсько-питного водопостачання, якості води в басейнах річок, скиду стічних вод та інших, пов'язаних із ними по відношенню до Донецької та Луганської областей через події на сході країни, які тривають із квітня 2014 року. Основним чинником антропогенного навантаження на поверхневі водні ресурси є все ще значні обсяги споживання води в економічній діяльності та скидів забруднених вод. Питання водозабезпечення населення і галузей економіки залежить від екологічного стану річок і водойм. Це питання вирішує Держводагентство шляхом підтримання їх у належному стані, регулювання і перерозподілу річкового стоку впродовж року і навіть ряду років, здійснення відповідних водоохоронних та протипаводкових заходів.» доцільно викласти в наступній редакції: «Основними чинниками антропогенного навантаження на поверхневі водні ресурси у 2017 році були значні обсяги споживання води галузями економіки та скиди забруднених стічних вод. Особливо гостро стояли питання забезпечення якості питної води системами централізованого господарсько-питного водопостачання, у тому числі у наслідок забруднення джерел водопостачання скидами стічних вод, а у Донецькій та Луганській областях також їх руйнуванням через події на Сході країни, які тривають з квітня 2014 року. Питаннями водозабезпечення населення і галузей економіки та підтриманням поверхневих водних об'єктів у належному стані займається Держводагентство шляхом регулювання і перерозподілу річкового стоку

впродовж року, здійснення відповідних водоохоронних та протипаводкових заходів».

У розділі 4.6 «Заходи щодо покращення стану водних об'єктів» зазначені заходи виписані безсистемно, без врахування плану роботи Кабінету Міністрів України щодо імплементації 6-ти водних директив ЄС відповідно до Угоди про асоціацію України з ЄС, без інституціональних змін в управлінні водними ресурсами, без згадування завдань регіонального проекту ЄС «Водна ініціатива для країн Східного партнерства плюс» (<http://www.euwipluseast.eu>), бенефіціаром якого було у 2017 році Мінприроди і яке у 2017 році почало розробляти План управління річковим басейном Дніпра.

Відповідно, у розділі 4.6 пункт «реалізація водогосподарської стратегії з урахуванням положень Водної Рамкової Директиви ЄС 2000/60/ЄС;» (стор. 118) доцільно сформулювати в наступній редакції: «...впровадження положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом», розробка національної водної стратегії та подальша гармонізація українського законодавства з водними директивами ЄС».

Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році містить неточності та некоректності, зокрема: на стор. 75 йдеться про «Інспекцію», проте з тексту не зрозуміло про яку саме, оскільки відсутня її повна назва; немає конкретних даних щодо тварин, занесених до «Червоної книги», натомість наявна інформація про історію створення «Червоної книги» (стор. 142), яка не є предметом для висвітлення Національною доповіддю; стор. 176 порожня; на стор. 342 – 343 потрібно вилучити таблиці, оскільки вони не стосуються сталого споживання та сталого виробництва; необхідно вилучити, як неактуальну, (на стор. 348 і по всьому тексту) інформацію: «Мінприроди розроблено та розпорядженням Кабінету Міністрів України № 577-р від 25.05.2011 затверджено головний механізм реалізації Стратегії - Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 роки», оскільки Національна доповідь стосується 2017 року; потребує вилучення інформація про функції та завдання Мінприроди, списана з положення про Мінприроди (стор. 379), що не передбачено структурою документу; та таке інше по тексту документу.

Натомість Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році має стиль викладу наукової праці, яка, окрім галузевої інформації, сучасного стану навколишнього природного середовища та вжитих заходів для його покращення, висвітлює проблеми охорони навколишнього природного середовища, можливі шляхи їх вирішення та зазначає на пріоритетності питань захисту довкілля на засадах сталого розвитку в процесах економічного розвитку держави, підсумовуючи розділи документу аналізом та висновками. Викладений в Національній доповіді матеріал легкий для сприйняття та розуміння, є придатним для практичного застосування з просвітницькою метою, що сприяє більш ширшому залученню громадськості до врегулювання гострих суспільно значущих питань, та може достойно представляти державу на міжнародному рівні.

Разом з тим, обидва проекти Національних доповідей до опублікування потребують редакційного доопрацювання. Також, з метою уникнення повторень, які перевантажують документ, потребує оптимізування його структура, яка передбачає повторення інформації у різних розділах. Оскільки Національні доповіді є об'ємними і містять велику кількість скорочень, на нашу думку, є логічним в структурі документу передбачити показник скорочень.

Комітет зазначає що, пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України № 61 від 7 лютого 1992 року «Про забезпечення підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні» визначено, що Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні подається щорічно Верховній Раді України у термін до 1 липня. Відповідно, Міністерство енергетики та захисту довкілля України запізнилося на 2 роки з поданням до Верховної Ради України Національної доповіді за 2017 рік, та на 1 рік Національної доповіді за 2018 рік.

Як видно із офіційного web-сайту міністерства, проект «Структури Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році» був оприлюднений для громадського обговорення та консультацій з громадськістю лише 11 червня 2018 року, а проект «Структури Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році» - 15 травня 2019 року, що унеможливило підготовку та надання на розгляд Верховній Раді України відповідних Національних доповідей у визначений урядовим актом термін.

Комітет зазначає, що, з огляду на несвоєчасне надання Міністерством енергетики та захисту довкілля України до Верховної Ради України щорічних Національних доповідей про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 та у 2018 роках, викладена в них інформація, як підґрунтя для законотворення, а також для прийняття оперативних управлінських рішень, втрачає актуальність. Це стосується екологічних прогнозів, планів і програм, економічного аналізу, даних моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів та іншої екологічної інформації, що вкрай необхідна своєчасно, зокрема, для формування подальшої екологічної політики та законотворчої діяльності.

Окремо необхідно звернути увагу на те, що статтею 85 Конституції України визначено виключний перелік повноважень Верховної Ради України. Проте розгляд Верховною Радою України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні з метою наступного оприлюднення, що визначено пунктом «а» частини другої статті 25¹ Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Конституцією України не віднесено до повноважень Верховної Ради України. Процедура такого розгляду Національної доповіді законодавчо не регламентована. Зазначене створює правову невизначеність щодо її розгляду Верховною Радою України. Враховуючи викладене, стаття 25¹ Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» потребує приведення у відповідність до положень статті 85 Конституції України. Також потребує актуалізації, зокрема, в частині назв центральних органів виконавчої влади,

постанова Кабінету Міністрів України № 61 від 7 лютого 1992 року «Про забезпечення підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні».

Зважаючи на викладене, Комітет **в и р і ш и в:**

1. Інформацію взяти до відома.

2. Зазначити, що Міністерством енергетики та захисту довкілля України Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2017 році та Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2018 році можуть бути опубліковані окремими виданнями та розміщені в системі Інтернет після врахування зауважень, викладених у мотивувальній частині рішення.

3. Рекомендувати Міністерству енергетики та захисту довкілля України здійснити перегляд законодавчих положень щодо процедури оприлюднення щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні з урахування визначених Конституцією України повноважень Верховної Ради України, розробити відповідний проект акту законодавства.

4. Рішення направити до Міністерства енергетики та захисту довкілля України.

Голова Комітету

О. БОНДАРЕНКО